

Jørgen Sørensen (red): Besættelses tiden i litteraturen,
Systeme, 2004

Tyskerpigen

**Lotte Tarp:
af – det sku' nødig hedde sig (1997)**

I disse erindringer er frem til dette udsnit langsomt afdækket dele af omgivelsernes net af fortællinger af Lotte Tarps fortid som barn af en "tyskertøs".

På et vist tidspunkt får hun fx af sin moster at vide, at hun efter sin fødsel var blevet placeret på et børnehjem, hvor hun var ved at dø: "De var overhovedet ikke interesseret i, at du skulle leve. Sådan var det med tyskerbørnene". Hun boede derefter en tid hos denne moster, før hun kom til sine bedsteforældre. Dem anså hun længe for at være sine egentlige forældre og kaldte dem "far" og "mor", på samme måde som hendes faktiske mor, Åse, var en smuk "storesøster", som hun også ind imellem boede hos.

Moderen giftede sig senere med komponisten Svend Erik Tarp og gennem adoption blev denne "Papa" udadtil hendes biologiske far.

Om sin faktisk biologiske, ukendte far fik hun, da noget af sagens rette sammenhæng gik op for hende, i første omgang at vide, at han var en nu død frihedskæmper. Først meget sent afslørede hendes bedstefar, at hendes far var en tysk soldat, der havde været indkvarteret i "Friheden" i Århus.

For moderen var fortiden totalt fortrængt og fortiet. Men Lotte Tarp " havde lyst til at skribe. Jeg ville ikke være en hemmelighed mere. Jeg ville kunne fortælle om min barndom som andre mennesker uden at lyve, fordi jeg aldrig kunne forklare, hvorfor jeg havde boet så mange forskellige steder. Jeg ville ikke være rodløs mere, jeg ville kunne bore et hul i væggen og skrue en reol fast uden at tænke på, at det var omsonst, fordi jeg havde en indgroet fornemmelse af, at jeg lige straks skulle flyttes til et andet sted".

(...)

Jeg var lige fyldt tredive år. Jeg havde ventet, at Åse ville bryde tavsheden og fortælle mig sin historie. Jeg havde fantaseret om at få den som fødselsdagsgave, og jeg var naiv nok til at tro at tredive år var et skæringspunkt i livet, og at al fortællelse og løgn dermed måtte høre op.

Der skete intet.

Jeg havde efterhånden arbejdet mig så meget op over det livslange hemmelighedskræmmeri, at jeg en sen aften brød sammen i telefonen til Åse.

Der væltede ud af mig. Jeg brugte ord og vendinger af den mest sentimentale slags, mens jeg skreg mine frustrationer ud af mine lungers fulde kraft og anklagede hende for at ødelægge mit liv.

Der var lang stilhed i den anden ende af røret, mens jeg hev efter vejret.

Åses stemme lød mørk og kærlig.

“Jeg kører hjem til dig nu.” Hun lagde røret.

15 Det var kærlighed ved første blik. Der i Friheden, hvor soldaterne var indkvarteret og følte, de havde et fristed, mødte hun Wolfgang for første gang. Han havde underholdt hele etablissementet ved klaveret, og Åse var faldet pladask for ham og han for hende.

Det var det første, hun fortalte, da hun ankom til mit bondehus den aften. Det var hende meget om at gøre, at jeg forstod, at de elskede hinanden.

20 I de næste par timer fik jeg hendes historie om tiden under krigen, om problemerne ved at komme sammen med en tysk soldat og rædslen, da hun opdagede, at hun var gravid og til sidst om hendes rejse ned gennem et bombet Tyskland i 1944 for at mødes med min far.

Jeg lyttede tavst til hende, og jeg følte og sørgede med hende, mens jeg så alle billederne 25 for mig.

Som far havde fortalt, var Wolfgang officer og uimodståelig charmerende. Alle i Friheden kunne lide ham, og far og mor inviterede ham hjem til middag. Det var begyndelsen på hans og Åses kærlighedsforhold.

Åse var meget ung og naiv og havde i begyndelsen ikke synderlig fornemmelse af at 30 gøre noget forkert. Far og mor var jo garanter for alliancen, den havde deres accept, og mor var ikke den, der tog sig af, hvad andre mennesker troede og tænkte. De var hverken tyskvenlige eller tyskfjendtlige. Efter deres eget udsagn var de neutrale.

Åse var i frisørlære hos hoffrisør Clara Mikkelsen, under hvis strenge disciplin hun lærte at sætte de mest kunstfærdige frisurer på alle de fine damer og endda på den gamle 35 dronning.

Rygtet om, at hun kendte en tysk soldat kom aldrig til diskussion på salonen, måske vidste hendes overordnede det ikke, eller også så de den anden vej, så længe hun ikke skilte sig med det offentligt.

Alligevel vidste Åse efterhånden godt, at hun skulle træde varsomt. Det var ikke kun 40 noget, der lå i luften. Der var helt konkrete eksempler på piger, hun kendte, der havde fået håret klippet af, og af venner fik hun indprentet, at man ikke så med blide øjne på danskernes samkvem med tyskerne.

“Jeg forstår ikke far og mor. De vidste jo udmærket, hvordan tingenes tilstand var under krigen. De skulle have advaret mig i stedet for, at lade som ingenting. Jeg var så 45 blåøjet og naiv, jeg havde aldrig kendt en mand før, og jeg havde aldrig hørt et ord om sex hjemme.”

Wolfgang og Åse skjulte deres kærlighed for omverdenen så godt, de formåede, og da Wolfgang flyttede til en villa, hvor der boede andre officerer, mødtes de der i hemmelighed.

50 Åse lå på bunden af Wolfgangs bil, når han kørte hende hjem i nattens mulm og mørke.

Efter knapt et år, skulle Wolfgang sendes til fronten og Åse opdagede, at hun var gravid. Hun havde været fuldstændig fortvivlet både over graviditeten og Wolfgangs afrejse.

“Jeg var ikke i tvivl om, at jeg skulle være sammen med Wolfgang efter krigen, men alligevel forsøgte jeg med alle midler at få dig fjernet. Jeg var så ulykkelig. Tiden var grusom, og jeg ville blive stemplet som tyskertøs.” 55

Den sidste nat han kørte hende hjem, blev de standset af det tyske militærpoliti. Jeg forstod aldrig på Åse, hvad der skete derefter. Kun at hun blev kørt hjem af politiet, og at det var sidste gang hun så Wolfgang i Danmark.

Samme nat blev der kastet en sten gennem fars og mors vindue. 60

Detaljerne fortonede sig for Åse ved erindringen, og jeg gik ud fra, at det var fordi, de var for smertefulde at huske.

Men jeg forstod, at det nu kun var et tidsspørgsmål om hvornår Åse ville blive taget af modstandsfolkene. Mor fik hende gemt af vejen, til hun havde fået arrangeret et “diskret ophold” i Sønderjylland. 65

Der boede Åse under hele sin graviditet.

Men længslen efter Wolfgang var for stor, og hun skaffede sig et falsk pas med navnet Ursula Haug.

Haug var Wolfgangs efternavn, og Åse rejste som en tysk kvinde, skønt hun kun kunne tale gebrokkent tysk. 70

Det var i slutningen af 44, Åse var i sjette måned. Tyskland var bombet sønder og sammen, og byen Eberswalde, som Wolfgang boede i, lå et godt stykke fra Berlin. Hun fik smør, sukker og kaffe med som bestikkelsesmiddel, hvis det skulle blive nødvendigt. Hun tog af sted med toget, men allerede ved den første indkvartering på et pensionat 75 undervejs gik det galt.

Åse mærkede at værtinden havde mistanke til hende ved ankomsten, og hun turde derfor ikke gå ud på toilettet på gangen for ikke at blive afsløret. Hun tissede i en flaske på værelset, men den væltede, og tisset løb ud under døren. Åse sov ikke om natten af angst, for at nogen skulle have opdaget det. 80

Tidligt om morgenen blev døren til hendes værelse smækket op, og der stod to tyske soldater foran hendes seng med maskingeværer og beordrede hende af sted. Værtinden havde sladret og stod tilfreds i døren, da hun blev ført ud.

Der var et mylder af mennesker udenfor og to busser på hver sin side af den åbne plads. 85 Åse blev gennet hen til den ene og stod i kø sammen med en blandet skare af mænd og kvinder, der skreg og råbte og forsøgte at komme væk fra soldaterne.

Åse forstod aldrig, hvad det var med de busser. Hun forestillede sig, at det var jøder eller fanger, der skulle deporteres, men hun havde i hvert fald åndsnavvarelse nok til at tænke, at bussen på den anden side ikke udgjorde samme fare, som den hun stod ved. 90 Hun fik set sit snit til at give en af soldaterne nogle af de medbragte varer, og hun løb over på den modsatte side af pladsen, mens han så den anden vej.

Jeg ville vide, om hun slet ikke tænkte på, at hun måske var på vej til en koncentrationslejr?

“Jeg tænkte slet ikke. Jeg vidste bare, at jeg skulle væk fra den kø, jeg var havnet i.” 95

Bussen hun nu kom med, var lykkeligvis en almindelig bus, og kort tid efter var hun endnu engang på vej til Wolfgang.

Der var adskillige stop og togskift på vejen, og flere gange måtte hun vise sit pas, der blev gransket nøje. Det lykkedes hende at indsmigre sig, bestikke folk med smør og sukker og holde sin tykke mave frem som begrundelse for at lade hende rejse videre. 100

Åse fortalte, at hun aldrig havde elsket nogen mand som Wolfgang, og han var den eneste hun kunne tænke sig at få et barn med. Han var i hendes tanker altid og havde været det hele livet, og det havde været frygteligt aldrig at kunne tale om ham til nogen, men det ville have været endnu frygteligere at blive afsløret.

“Du må regne med, at alle der havde omgang med tyskerne, blev betragtet som ludere og landsforrædere. Det var ikke bare noget, jeg kunne ryste af mig og det har forfulgt mig resten af livet.” 105

Rejsen ned gennem Tyskland var den rene elendighed. Synet af bombede byer med ulykkelige mennesker, der vandrede rundt blandt murbrokkerne for at finde ejendele eller mad, gjorde et uudsletteligt indtryk på hende.

Hun kom til Eberswalde og fandt frem til Wolfgangs hjem, hvor han boede sammen med sin far og mor.

"Hans forældre var ikke begejstrede for at se mig, og allerede næste dag måtte jeg rejse hjem igen."

Wolfgang var enebarn. Faren var rektor for gymnasiet i byen, og moren gik hjemme og passede den store patriciervilla.

Wolfgang var hjemme et stykke tid, fordi han havde fået gulsot, men skulle nu af sted til fronten i Polen. Han var glad for at se hende og overbevist om, at de skulle være sammen resten af livet, når krigen var slut.

Det var sidste gang hun så ham.

Efter krigen blev han meldt savnet, og hans forældre kontaktede far og mor for at få at vide, om deres søn var taget til Danmark.

"Men far og mor ønskede ikke at have noget med dem at gøre, fordi de havde behandlet mig så dårligt, og forbindelsen blev afbrudt."

Det var næsten ikke til at bære.

"Kan du huske frk. Christiansen på Trøjborgvej?" Det kunne jeg bestemt. Det var hende den surc, jeg havde været tvunget til at bo hos, mens mor var på hospitalet.

"Hun var jordemoder, og det var der du blev født."

Frk. Christiansen var en meget nær ven til far og en, der kunne holde på en hemmelighed. Hun havde taget imod mig, og jeg var omgående blevet anbragt på et børnehjem. Det var i februar 45.

"Den eneste løsning var at få dig bortadopteret." Mor havde ordnet alt det praktiske, mens Åse mere eller mindre stiltiende så til, og da jagten for alvor gik ind på tyskertøsene, blev hun sendt til København. Her var der mindre risiko for at blive afsløret, og ingen anede, at hun havde fået et barn.

Det var blevet midt om natten. Vi sad i køkkenet i bondehuset, og jeg havde ikke et sekund taget øjnene fra hendes læber.

Jeg tænkte på, at jeg jo havde vidst det her altid. Ikke den historie jeg lige havde fået fortalt, men jeg havde tænkt på, hvordan Åse mon havde det den fjerde maj, når folk tændte lys i vinduerne, og hvordan hun havde haft det dengang i 45, tre måneder efter at jeg var kommet på børnehjem og forsvundet ud af hendes liv? Jeg ved i hvert fald, at jeg havde blandede følelser hver gang, det var den fjerde maj.

Jeg var kommet til at hade mindeudsendelser om frihedskæmperne, og se de samme gamle mænd i fjernsynet fortælle om deres heltegerninger for fædrelandet. Jeg savnede den skjulte side af krigen, i det mindste for at få rettet op på misforholdet mellem helte og ofre.

Jeg kunne ikke forstå, at man aldrig talte om de tusinder af børn, der var blevet født som resultat af den dansk-tyske alliance. Det hørte dog med til billedet, når man i tv for hundredeogsyttende gang blev præsenteret for halvnøgne tyskerpiger, med skaldede hoveder, der blev peget fingre ad og forfulgt af hånlige tilråb.

Jeg manglede heltene, der bekymrede sig om kvindernes skæbne og hvad, der var blevet af deres børn.

Men når jeg så på Åses ansigt, mens hun fortalte, vidste jeg udmærket, at skammen aldrig kunne udryddes, ligegyldigt hvad der blev sagt eller gjort. Hun var så hjertegribende at høre på, og hendes fortvivelse og sorg ved erindringen rørte mig dybt i hjertet.

Jeg havde så frygteligt ondt af hende, men jeg var også oprørt over, at hendes kærlighedsaffære skulle forblive stemplet som en fejltagelse. Hvis den var det, så var jeg også en fejltagelse.

"Du er ingen fejltagelse. Dengang var du, fordi tiden var sådan, men jeg har aldrig ønsket mig et barn med nogen anden mand end Wolfgang. I dag kan jeg slet ikke forstå, at jeg kunne lade det ske med dig som skete, men mor bestemte. Jeg var alt for ung og umoden til at kunne overskue problemerne."